

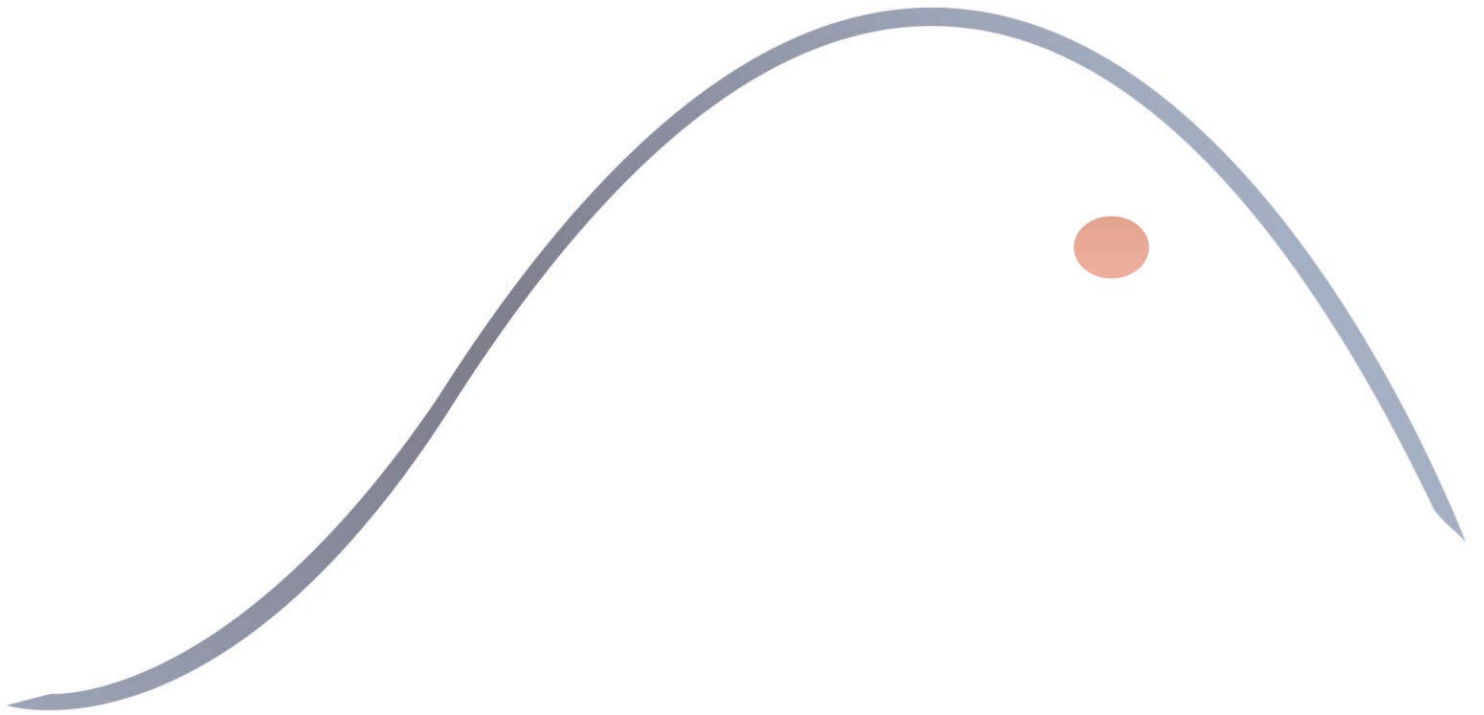
Beitemarkssopp i UKL Skallan-Rå og Skárvággi/Skardalen

Kartlegging av verdifulle naturtyper i 2017

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2018-17

Forsidebilde

*Gammel "sommarfjøs" på sørsiden av Steinkryss-
hågen i Kvæfjord. Her står det flere slike på rekke
og rad like utenfor innmarka, og sauene på bildet
og deres kompanjonger har beitet urter og gras
godt ned. Funn av flere arter av beitemarkssopp
her viser årelang kontinuitet i beitinga og lite eller
ingen gjødsling.*

RAPPORT 2018-17

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg
	Prosjektmedarbeider(e): Pål Alvereng
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Troms	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Liv Mølster og Cathrine Amundsen
Referanse: Steinsvåg, K. M. F. & Alvereng, P. 2018. Beitemarkssopp i UKL Skallan-Rå og Skárvággi/Skardalen. Kartlegging av verdifulle naturtyper i 2017. Miljøfaglig Utredning rapport 2018-17, ISBN 978-82-8138-924-3.	
Referat: Miljøfaglig Utredning AS har utført en kartlegging av beitemarkssopp i to utvalgte kulturlandskap i Troms; Skárvággi/Skardalen i Kåfjord kommune og Skallan-Rå i Kvæfjord kommune. I Skárvággi/Skardalen ble det funnet 9 ulike arter beitemarkssopp, deriblant den rødlistede arten skifervokssopp (NT). I tillegg ble bakkesøte (NT) påvist. I Skallan-Rå ble det funnet 10 ulike arter beitemarkssopp, ingen av dem rødlistede. De ulike undersøkelsesområdene er omtalt med særlig vekt på bruk, tilstand og påvirkning og det er gitt skjøtselsråd for å ivareta naturkvalitetene. Én ny naturtypelokalitet er beskrevet i kárvággi/Skardalen og 3 naturtypelokaliteter i Skallan-Rå-området er gitt oppdaterte beskrivelser.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning AS har utført en kartlegging av beitemarkssopp i to utvalgte kulturlandskap i Troms; Skallan-Rå i Kvæfjord kommune og Skárvággi/Skardalen i Kåfjord kommune. Kartleggingen er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Troms.

Kontaktperson hos Fylkesmannen i Troms har vært Chatrine Amundsen. Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært Kirstin Maria Flynn Steinsvåg. Hun har kartlagt Skárvággi/Skardalen, mens Pål Alvereng har kartlagt Skallan-Rå.

Bergen / Alvestad, 01.03.2018

Miljøfaglig Utredning AS

Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Pål Alvereng

INNHold

1	INNLEDING	6
2	METODE	7
3	SKÁRFVÁGGI / SKARDALEN I KÅFJORD.....	8
3.1	KARTLAGTE OMRÅDER	8
3.2	BEITEOMRÅDE 1.....	10
3.2.1	Lokalitetsbetrivelse - Skardalen beitemark	11
3.3	BEITEOMRÅDE 2.....	13
3.4	SLÅTTEMARKENE 1-5	15
3.4.1	Slåttemark 5.....	15
3.4.2	Slåttemark 4.....	16
3.4.3	Slåttemark 3.....	18
3.4.4	Slåttemark 2.....	19
3.4.5	Slåttemark 1.....	22
4	SKALLAN - RÅ I KVÆFJORD	25
4.1	KARTLAGTE OMRÅDER	25
4.1.1	Område A - Rødhammaren.....	26
4.1.2	Område B - Langlibekken.....	27
4.1.3	Område C - Skallan - Rødhammaren	27
4.2	ARTSLISTE - BEITEMARKSSOPP	29
4.3	OMTALE AV ENKELTE FUNNSTEDER	30
4.3.1	Trollvasshågen S.....	30
4.3.2	Lasken N	31
4.3.3	Rødhammaren	31
4.3.4	Strandhågen S.....	32
4.3.5	Steinkrysshågen	32
4.4	OPPDATERTE NATURTYPEBESKRIVELSER	33
4.4.1	Oversikt	33
4.4.2	Rødhammaren	34
4.4.3	Langlibekken	35
4.4.4	Skallan – Rødhammaren.....	37
5	KILDER	39
5.1	SKRIFTLIGE KILDER	39
5.2	DATABASER PÅ INTERNETT.....	39

1 INNLEDING

Oppdraget gikk ut på å kartlegge beitemarkssopp i de utvalgte kulturlandskapene Skallan-Rå i Kvæfjord og Skárfvággi / Skardalen i Kåfjord, begge i Troms fylke.

I **Kvæfjord** gikk oppdraget ut på å kartlegge beitemarkssopp i tre utvalgte naturbeitemarker spesielt, og hele det utvalgte kulturlandskapet Skallan-Rå, Kvæfjord kommune, generelt, i prioritert rekkefølge og i henhold til Miljødirektoratets Naturbase:

- a) Rødhammaren (14,0 daa) – BN00015900 (Naturbase)
- b) Langlielva (8,9 daa) – BN00015899 (Naturbase)
- c) Skallan–Rødhammaren (1975,0 daa) – BN00015928 (Naturbase)
- d) Eventuelt resterende områder i Skallan – Rå utvalgte kulturlandskap, nedenfor hovedvei og i skog (ca. 2000 daa)

Innenfor oppdragets rammer viste det seg ikke gjennomførbart å gjennomføre kartlegging av resterende områder i Skallan-Rå (punkt d).

I **Gáivuona suohkan / Kåfjord** kommune gikk oppdraget ut på å kartlegge beitemarkssopp i Skárfvággi / Skardalen utvalgte kulturlandskap:

- a) I beiteområde I og II (ca. 130 daa)
- b) I slåttemarkene 1-5.

I denne rapporten er resultatene fra feltarbeidet i 2017 summert opp. Det inkluderer

- Artsliste, der hver art er stedfestet med koordinater.
- Beskrivelse av artenes funnsted (grad av beiting, hevdstatus m.m.)
- Forslag til videre skjøtsel av områdene som inngår i rapporten

Artsfunn er lagt inn i artsobservasjoner og belegg av rødlistearter er sendt til herbariet ved Tromsø Museum, Universitetet i Tromsø.

2 METODE

Vårt feltarbeid i 2017 ble gjennomført i siste halvdel av september. Tidspunktet var velegnet for å kartlegge beitemarksopp, men mindre godt egnet for kartlegging av karplanter.

Under feltarbeidet har det blitt samlet inn belegg av rødlistearter og andre regionalt sjeldne arter. Disse er oversendt Tromsø museum. Navnebruk for artene er basert på vanlig, gjeldende navnsättning og systematikk for de ulike artsgruppene.

Vi har benyttet oss av eksisterende kunnskap fra de aktuelle områdene primært fra Naturbase (Miljødirektoratet 2017), Artskart (Artsdatabanken 2017) med informasjon om naturtyper og artsfunn og de originale kartleggingsrapportene fra Gaarder & Mikkelsen (2003) og Gaarder (2010). I tillegg er skjøtelsesplanene for slåttemarkene i Skárfággi/Skardalen benyttet som grunnlag for disse områdene (Sommersel, 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e).

Figur 1. Deler av Skárfággi/Skardalen utvalgte kulturlandskap sett fra vegen. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

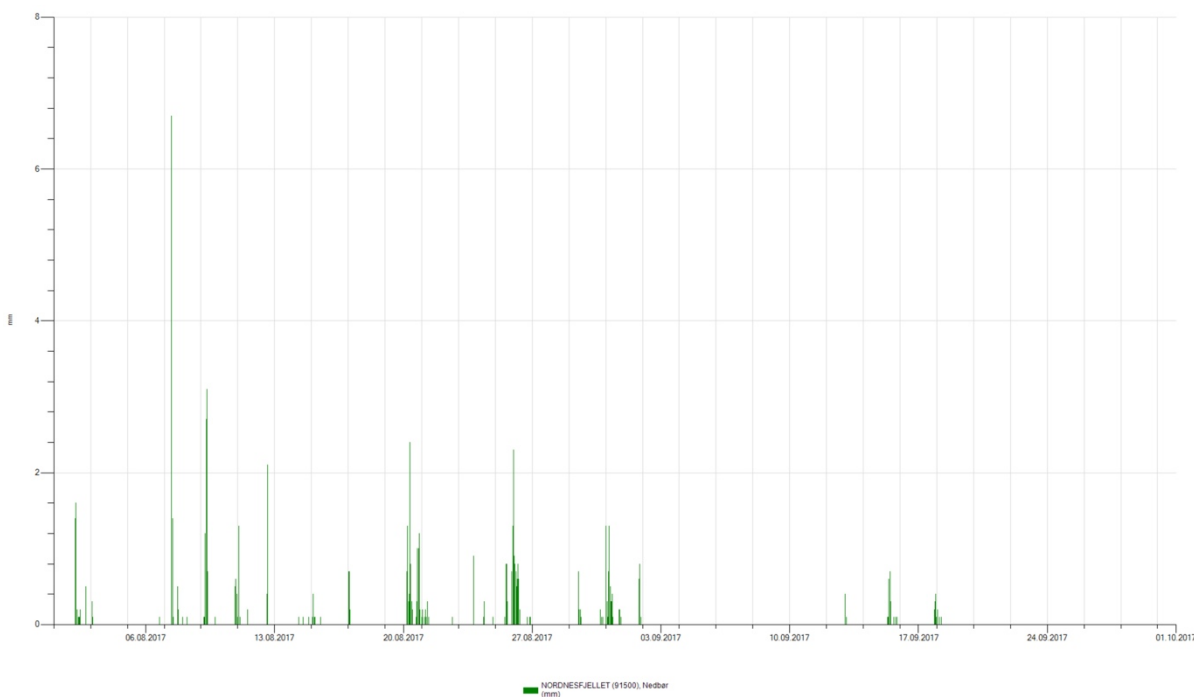
3 SKÁRFVÁGGI / SKARDALEN I KÅFJORD

3.1 Kartlagte områder

På forhånd var det beskrevet to naturtypelokaliteter i Skárfággi/Skardalen utvalgte kulturlandskap. Disse ble lagt inn i 2010 av Gaarder (2010) på grunnlag av beskrivelser fra Norberg (1995). Senere er alle slåttemarkene kartlagt og beskrevet i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for slåttemarkene i Skárfággi/Skardalen UKL (Sommersel, 2012a, 2012b, 2012c, 2012d, 2012e). Det er avgrensingene fra skjøtselsplanene for de fem slåttemarkene som er benyttet som grunnlag for feltarbeidet. I tillegg ble to større beiteområder undersøkt, beiteområde 1 og beiteområde 2, jfr. kart fra oppdragsgiver (Fylkesmannen i Troms 2017; figur 2).

Området ble kartlagt av Kirstin Maria Flynn Steinsvåg den 27. september 2017. Alle områder ble undersøkt, men det største området, Beiteområde 2 jfr. kartet i konkurransegrunnlaget (figur 2), ble kartlagt mindre nøye enn de andre, mindre områdene.

Det var nokså tørt i marka etter en tørr september (figur 1). En periode med regn i august burde likevel ha gitt brukbare forhold for fruktifisering av sopp. Værforholdene under kartleggingen var gode.

Figur 2. Diagram som bl.a. viser nedbør på værstasjonen på Nordnesfjellet i perioden august - september 2017. Kilde: seNorge.no.

Figur 4. Slåttemarkene i Skardalen som skulle undersøkes er avmerket her med grønn strek. Områdene som er vurdert verdifulle for beitemarksopp er avgrenset med blå strek. Rød strek er ruten som er gått ved feltarbeidet i 2017. Flyfoto fra Norge i bilder.

Siden slåttemarkene er godt kartlagt og beskrevet i de respektive skjøtelsesplanene er ikke disse beskrevet på nytt i detalj i denne rapporten. For de to beiteområdene er situasjonen annerledes. De er ikke beskrevet slik at det er funnet grunnlag for å avgrense naturtypelokaliteter er disse beskrevet etter mal for Naturbaseinnlegging. Dette gjelder deler av beiteområde 1, mens det ikke er funnet grunnlag for å beskrive beiteområde 2 mer detaljert.

3.2 Beiteområde 1

Beitetrykket har vært noe lavt og det var mye langt gress igjen som gjorde søket etter beitemarksopp utfordrende. Likevel ble flere arter funnet, men ingen av de er av de mest kravfulle eller sjeldne. Kritt vokssopp, seig vokssopp, eng vokssopp (2 funn).

Det er ikke kjent naturtypelokaliteter i dette området fra før. En lokalitet med naturbeitemark (verdi C) er derfor avgrenset og beskrevet for dette området siden den ikke er beskrevet tidligere. Verdien er satt lavt på grunn av det lave beitetrykket. Øker en beitetrykket er det sannsynligvis mulig å øke verdien på lokaliteten.

3.2.1 Lokalitetsbetrivelse - Skardalen beitemark

Posisjon: UTM 33W 718982 7722538

Naturtype(r): Naturbeitemark

Utforming(er): Fattig beiteeng

Verdi: C – lokalt viktig

Siste feltsjekk: 27.09.2017

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Kirstin Maria Flynn Steinsvåg i Miljøfaglig Utredning på grunnlag av eget feltarbeid 27.9.17. Undersøkelsen er gjort i forbindelse med beitemarksoppkartlegging i Skardalen utvalgte kulturlandskap. Rødlistestatus baserer seg på Norsk rødliste for arter (Henriksen mfl., 2015) og svartelistestatus er etter Fremmede arter i Norge – med norsk svarliste 2012 (Gederaas mfl., 2012). Inndeling og verdsetting følger reviderte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nordvest i Skárfággi/Skardalen UKL som ligger på sørsiden av Kåfjorden i Troms fylke, mellom Manndalen og Birtavarre i Kåfjord kommune. Berggrunnen i området består av litt rikere bergarter som glimmergneis, glimmerskifer og amfibolitt som stedvis gir grunnlag for noe rikere vegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av naturbeitemark med utformingen fattig beiteeng. Etter NiN2.0 er grunntypen i hovedsak intermedier eng med klart hevd-preg.

Artsmangfold: Enga er i større områder dominert av sølvbunke, men deler er også mer dominert av gulaks og engkvein. Ryllik og tepperot er også vanlige i enga. Ellers er også blålokke, marimjelle og engsoleie registrert. Rundt løa er det en del høymol og brennesle. Av beitemarksopp er artene seig vokssopp, kritt vokssopp og eng vokssopp (2 funn) funnet i de østre delene av lokaliteten. Det er en del oppslag av trær i deler av lokaliteten, mest bjørk, men også noe selje.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten er beitet av sau, men beitetrykket virker noe svakt og deler av området er preget av noe gjengroing.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i Skárfággi/Skardalen utvalgte kulturlandskap som dekker det meste av bygda Skardalen. Det er både slåttemarker og beitemarker i området i varierende hevd. Det er beitedyr i området.

Skjøtsel og hensyn: For å best ta vare på naturverdiene i lokaliteten bør området beites eller slås. Hvis det skal skjøttes ved beite er viktig at gresset blir beitet godt ned. Blir beitetrykket for svakt vil gresset som blir igjen på høsten føre til en oppgjødsling av jorda. Dette er negativt for engartene og spesielt for beitemarksopp. I tillegg vil hardere beite kunne redusere oppslag av bjørk. Området kan alternativt slås. Da er det viktig at gresset får tørke på stedet før det fjernes. Hvis gresset blir liggende vil nedbrytningen føre til gjødsling av jorda.

Begrunnelse for verdsetting: Lokaliteten har ingen registrerte rødlistearter og får lav vekt for det, men det settes middels vekt på arts mangfold på grunn av funn av beitemarksopp. Lokaliteten er om lag 3 daa stor og får derfor høy vekt på størrelse. Området er noe preget av svak hevd og begynnende gjengroing og får derfor lav vekt på tilstand. Til sammen får området verdi C (lokalt viktig).

Figur 5. Til venstre: Seig vokssopp funnet i sørøstre del av lokaliteten med naturbeitemark. Til høyre: Sørøstre del av lokaliteten. Gresset er her beitet forholdsvis godt ned, men det er en god del sølvbuketuer her også. Begge foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Figur 6. Til venstre: Engvokssopp ble funnet to steder i lokaliteten. Det er en forholdsvis vanlig beitemarksopp, men indikerer helt klart verdifull natureng. Til høyre: I øvre del av lokaliteten er det et gammelt bygg. På nedsiden av denne (mot nordøst) er det en god del nitrofile arter som brennesle og høymol. Begge foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Figur 7. Lokaliteten avgrenset med grønn strek. Rød strek er sporlogg fra befaringen i september 2017. Funn av beitemarksopp er også avmerket med grønne prikker. Flyfoto fra Norge i bilder.

3.3 Beiteområde 2

Naturtyper og arter

Dette området er stort og variert, men i hovedsak er det tydelig at området har vært beitet i lang tid, men så har ligget brakk lenge. Etter NiN 2.0 er det en intermediær eng, men tydelig preget av gjengroing og noe gjødsling. Derfor vil den ikke kvalifisere til naturtypelokalitet.

Det er noe ryllik, engkvein, blåklokke, fjellmarikåpe og engsoleie i enga, men det er sølvbunke som dominerer. I nedre del er det også en del høymol og brennesle. Det ble gjort et funn av honning vokssopp helt øst i dette området, nær slått 1. Området som ligger øst for slått 5 er preget av mye bjørk og lyngvegetasjon.

Hevdsituasjon

Også her har beitetrykket vært noe lavt og den delen som ligger sørøst for slåttemark 5 har mye ungskog med bjørk som gjør det mindre aktuelt for funn av beitemarksopp. Generelt virker beiteområdet ganske preget av gjengroing og noe gjødsling. Det lave beitetrykket i denne delen av Skardalen kan ha ført til at beitemarksopp er oversett siden det er krevende å finne slike i langt gress. Likevel virket området veldig dominert av sølvbunke som kan tydde på noe gjødsling og da er sjansen for beitemarksopp redusert.

Skjøtselsråd

Økt beitetrykk eller slått i dette området vil kunne øke naturverdiene i dette området. Når gresset får stå uten å slås eller beites ned fører nedbrytningen av dødt gress på høsten til en gjødslingseffekt. Dette er negativt for naturengarter og spesielt for beitemarksopp. I tillegg er oppslag av trær negativt for beitemarksopp. Økt beite kan redusere oppslag av flere trær og en kan unngå gjødslingseffekten fra gresset.

Figur 8. Beiteområde 2 er preget av lavt beitetrykk og områder med total dominans av sølvbunke. Enkelte områder er i noe bedre hevd. Lite beitemarksopp ble funnet her, men ett funn av honningvokssopp ble gjort i østenden av området. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Figur 9. Honningvokssopp funnet i kanten av beiteområde 2. Foto: Kirstin Marian Flynn Steinsvåg.

3.4 Slåttemarkene 1-5

3.4.1 Slåttemark 5

Naturtyper og arter

Området inngår i eksisterende naturbaselokalitet Skardalen vest (BN00069980) lagt inn i 2010 på grunnlag av registreringer i 1992. Området er lagt inn som en lokalt viktig (C-verdi) slåttemark, stedvis med forekomster av bakkesøte. Avgrensingen dekker 34 daa.

I beskrivelsen i Naturbase står det blant annet: «*Norberg (1995) skriver at det er snakk om blandete gress- og urterike enger. Ut fra artsmangfoldet er det trolig snakk om gulaks-engkveinenger der gjødselpåvirkningen er lavest og sølvbunkeenger med høyere grad av gjødsling. Norberg (1995) nevner at det stedvis er mye bakkesøte (NT). Ellers naturengarter som småengkall, fjellmarikåpe, samt ballblom. I tillegg en del mer nitrofile arter.*

Norberg (1995) skriver at de flatere delene av engene fremdeles ble slått i 1992, mens det var begynnende gjengroing i brattere bakker lenger oppe. Lokaliteten ble ikke nærmere sjekket (av Geir Gaarder) i 2009, men generelt gav hele grenda et klart preg av at gardsdrifta hadde opphørt og gjengroingen var markert. Dette støttes også av flybilder.»

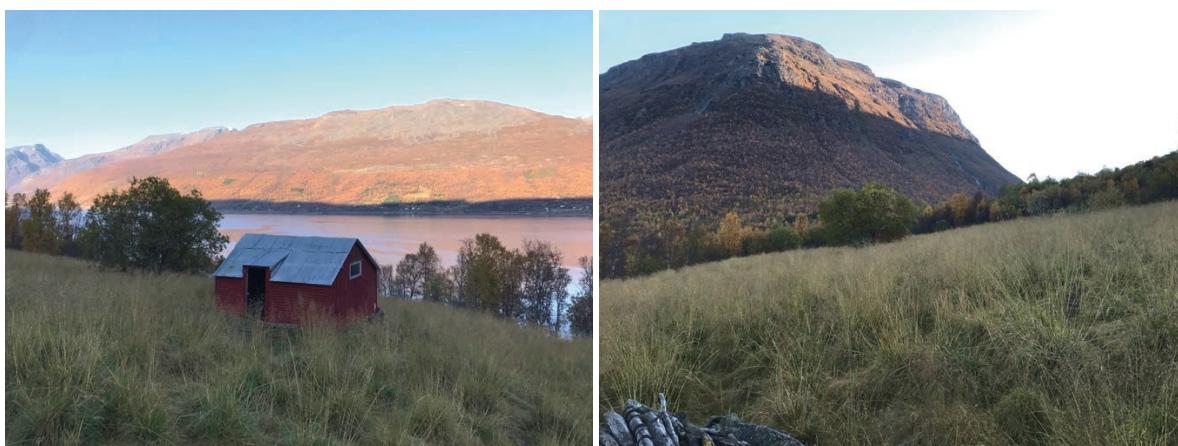
Området er i skjøtselsplanen beskrevet som en slåttemark med utformingen sølvbunkeeng (Sommersele, 2012d). Feltarbeidet i 2017 viser at området etter NiN 2.0 kan karakteriseres som en intermedier eng der deler har mindre hevdpreg. Den er dominert av sølvbunke med innslag av høymol i deler som kan tyde på noe gjødsling. Av andre arter er også tepperot, ryllik, engkvein, og engsoleie registrert. Ingen beitemarksopp funn ble gjort og ingen lokaliteter er kartlagt.

Hevdsituasjon

Området var ikke slått i 2017 og bærer preg av noe gjengroing. Det så heller ikke ut til å være beitet her i 2017. Beitemarksopp kan ha blitt oversett i 2017 på grunn av den høyvokste vegetasjonen.

Skjøtselsråd

Skjøtselsråd i skjøtselsplan bør følges opp. Hvis slått og/eller blir tatt opp igjen vil en kunne opprettholde og kanskje øke naturverdiene over tid. Det viktigste vil være å fjerne vegetasjonen som vokser opp hvert år for å unngå gjødsling fra nedbrytning. Dette kan gjøres ved slått eller beite.

Figur 10. Sølvbunkeetuer er til dels helt dominerende i denne slåttemarka. Det ble ikke funnet noen beitemarksopp i dette området. Begge foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

3.4.2 Slåttemark 4

Naturtyper og arter

Dette området inngår også i eksisterende naturbaselokalitet Skardalen vest (BN00069980) lagt inn på grunnlag av registreringer i 1992. Området er i skjøtselsplanen beskrevet som en slåttemark med utformingen frisk fattigeng (Sommersel, 2012c). Ved feltarbeidet i 2017 virket øvre deler av området ganske gjødselprega og noe gjengrodd med mye bringebær og geiterams, samt oppslag av bjørk. I den nedre delen virket engstrukturen intakt, men med mye ryllik. Andre arter som gulaks, engkvein, fjellmarikåpe, småengkall, blåklokke og engsoleie er også registrert. Av beitemarksopp er kritt vokssopp og kjeglevokssopp funnet. Det mest verdifulle området med beitemarksoppene er avgrenset på kart. Etter NiN 2.0 kan dette området karakteriseres som en intermediær eng med klart hevdpreg.

Hevdsituasjon

Nedre del av området var slått i 2017, men antagelig med plenklipper. Resten av området var ikke slått og bærer preg av noe gjengroing. Det så heller ikke ut til å være beitet her i 2017. Beitemarksopp kan ha blitt oversett i 2017 på grunn av den høyvokste vegetasjonen.

Skjøtselsråd

Skjøtselsråd i skjøtselsplan bør følges opp. Det viktigste vil være å fjerne vegetasjonen som vokser opp hvert år for å unngå gjødsling fra nedbrytning. Dette kan gjøres ved slått eller beite. Ved bruk av plenklipper blir ofte vegetasjonen kuttet i småbiter som da blir liggende igjen og brytes ned. Dette er ikke så gunstig for beitemarksopp og andre naturengarter.

Figur 11. Kritt vokssopp funnet i nedre del av slåttemark 4. Her ser en også at det er mye ryllik i denne delen av enga. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Figur 12. Til venstre: Grønn strek viser området som er vurdert som viktig for beitemarksopp. Blå strek viser avgrensning av slåttemark fra skjøtselsplan (Sommersel, 2012d). Rød strek er sporlogg fra befarings i 2017. Flyfoto fra Norge i bilder. Til høyre: nitrofile arter som bringebær i forgrunnen og området med beitemarksopp i midten av bildet. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

3.4.3 Slåttemark 3

Naturtyper og arter

Området er kartlagt og beskrevet som en slåttemark med utformingen frisk fattigeng i skjøtselsplanen (Sommersel, 2012b). Ved feltarbeidet i 2017 ble arter som hvitkløver, engsoleie, ryllik, arve, småengkall og marikåper registrert. Av beitemarksopp ble artene gul vokssopp, kjegelvokssopp og silkerødspore funnet i den bratteste delen av enga. Denne delen er avgrenset på kartet. Etter NiN 2.0 kan enga karakteriseres som intermedier eng med klart hevdpreg.

Hevdsituasjon

Området var slått i 2017 og virket i forholdsvis god hevd. Området som er avgrenset på kartet var delen med tydeligst engpreg og der beitemarksoppen ble funnet.

Skjøtselsråd

Skjøtselsråd i skjøtselsplan bør følges opp. Det viktigste vil være å fjerne vegetasjonen som vokser opp hvert år for å unngå gjødsling fra nedbrytning. Dette kan gjøres ved slått eller beite. Ved bruk av plenklipper blir ofte vegetasjonen kuttet i småbiter som da blir liggende igjen og brytes ned. Dette er ikke så gunstig for beitemarksopp og andre naturengarter.

Figur 13. Grønn strek viser avgrensning av området i slåttemark 3 som er viktig for beitemarksopp. Blå strek er avgrensning av slåttemark fra skjøtselsplanen (Sommersel, 2012c). Flyfoto fra Norge i bilder.

Figur 14. Slåttemark 3 har forekomster av beitemarksopp i de bratteste delene av skråningen. I 2017 ble det registrert tre arter beitemarksopp her. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

3.4.4 Slåttemark 2

Naturtyper og arter

I skjøtelsesplanen er området beskrevet som en slåttemark med utformingen frisk fattigeng (Sommerseil, 2012a). Ved feltarbeidet i 2017 ble et større område vurdert som viktig for beitemarksopp enn det som tidligere var avgrenset i forbindelse med skjøtelsesplanen. Begge sider av veien oppover dalen ble undersøkt og de beste funnene av beitemarksopp ble gjort på nordsiden av veien, altså utenfor området som tidligere var avgrenset. Hele området som er avgrenset som viktig for beitemarksopp regnes som naturtypen naturbeitemark med utformingen fattig beiteeng.

Etter NiN 2.0 er dette en intermediær eng med klart hevdpreg. Arter som fjellmarikåpe, ryllik, blåklokke, blåkoll, hvitkløver, engkvein, og sølvbunke er registrert. Det er spredte bjørketrær i det meste av området. Skifervokssopp (NT) (2 funn) ble funnet i enga på nordsiden av veien, i tillegg til kritt vokssopp (3 funn), engvokssopp (2 funn) og stjernespora rødspore (ikke beitemarksopp). Det ble også gjort et funn av brun engvokssopp (VU) på samme side av veien. På sørsiden av veien, i området som inngår i skjøtelsesplanen, ble det funnet engvokssopp, men dette var det eneste funnet av beitemarksopp i denne delen av lokaliteten.

Hevdsituasjon

Området var for det meste godt nedbeita ved feltarbeidet i 2017, spesielt i det området som er inngjerdet. Området nord for veien er litt tuete.

Skjøtelsråd

Skjøtelsråd i skjøtelsesplan bør følges opp, men den gjelder kun for deler av området som er viktig for beitemarksopp. Det er viktig at hele området får god nok skjøtsel hvis beitemarksoppene skal

klare seg. Det betyr at vegetasjonen som vokser opp hvert år må fjernes for å unngå gjødsling fra nedbrytning og generell gjengroing. Om beitebruken som er i dag kan opprettholdes, vurderes det som en god løsning. Beite med sau ser ut til å fungere. Det er noe tuete, med en del sølvbunke tuer. Beite med hest er en god måte å redusere dette på.

Figur 15. Grønn strek viser området som er viktig for beitemarksopp, og grønne prikker er funn av beitemarksopp. Blå strek er området som er avgrenset som slåtteområde i skjøtselsplanen (Sommersel, 2012b). Flyfoto fra Norge i bilder.

Figur 16. Til venstre: Brun engvokssopp (VU) funnet i slåtteområde 2. Til høyre: Engvokssopp ble også funnet i dette området. Begge foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Figur 17. Skifervokssopp (NT) ble funnet to steder i enga. En typisk karakter ved denne er at det er nærmest umulig å få med basis av foten når en plukker de, som en kan se på dette bildet. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

3.4.5 Slåttemark 1

Naturtyper og arter

Denne lokaliteten inngår i eksisterende naturbaselokalitet Skardalen øst (BN00069981) som er lagt inn på grunnlag av registreringer i 1992. Området er kartlagt som en lokalt viktig (C-verdi) slåttemark, stedvis med forekomster av bakkesøte. Avgrensingen dekker 8 daa.

I beskrivelsen i Naturbase står det blant annet: «Norberg (1995) skriver at det er snakk om blandete gress- og urterike enger. Ut fra artsmangfoldet er det trolig snakk om gulaks-engkveinenger der gjødselpåvirkningen er lavest og sølvbunkeenger med høyere grad av gjødsling. Norberg (1995) nevner at det stedvis er mye bakkesøte (NT). Ellers naturengarter som småengkall, fjellmarikåpe, samt ballblom. I tillegg en del mer nitrofile arter. Det kan nevnes at også Yngvar Mejland samlet bakkesøte i Skardal 10.08.1965 (herb. Troms).

Norberg (1995) skriver at de flatere delene av engene fremdeles ble slått i 1992, mens det var begynnende gjengroing i brattere bakker lenger opp. Lokaliteten ble ikke nærmere sjekket (av Geir Gaarder) i 2009, men generelt gav hele grenda et klart preg av at gardsdrifta hadde opphørt og gjengroingen var markert. Dette støttes også av flybilder.»

I skjøtelsesplanen for området er enga beskrevet som enten slåttemark eller naturbeitemark med utformingen frisk/tørr middels baserik eng nordpå (Sommersel, 2012). Ved feltarbeidet i 2017 ble det registrert bakkesøte på enga i tillegg til ryllik, blåklokke, småengkall, engkvein og sølvbunke. Et funn av engvokssopp ble også gjort i kanten på lokaliteten. Etter NiN 2.0 er det snakk om en intermedier eng med klart hevdpreg.

Figur 18. Grønn strek viser området som er regnet som viktig for beitemarksopp. De grønne prikkene er funn av honningvokssopp og bakkesøte. Blå strek er avgrensning av slåttemark fra skjøtelsesplanen (Sommersel, 2012a). Flyfoto fra Norge i bilder.

Hevdsituasjon

Området var for det meste godt nedbeita/slått ved feltarbeidet i 2017.

Skjøtselsråd

Skjøtselsråd i skjøtselsplan bør følges opp. Det betyr at vegetasjonen som vokser opp hvert år må fjernes for å unngå gjødsling fra nedbrytning og generell gjengroing, enten gjennom slått eller beite.

Figur 19. Avblomstret bakkesøte (NT) funnet i slåttemark 1. Foto: Kirstin Maria Flynn Steinsvåg.

Tabell 1. Oversikt over de ulike artene av beitemarksopp som ble påvist i Skárfággi /Skardalen UKL. I tillegg er funn av rød-listede karplanter tatt med. Koordinater er oppgitt i UTM W34.

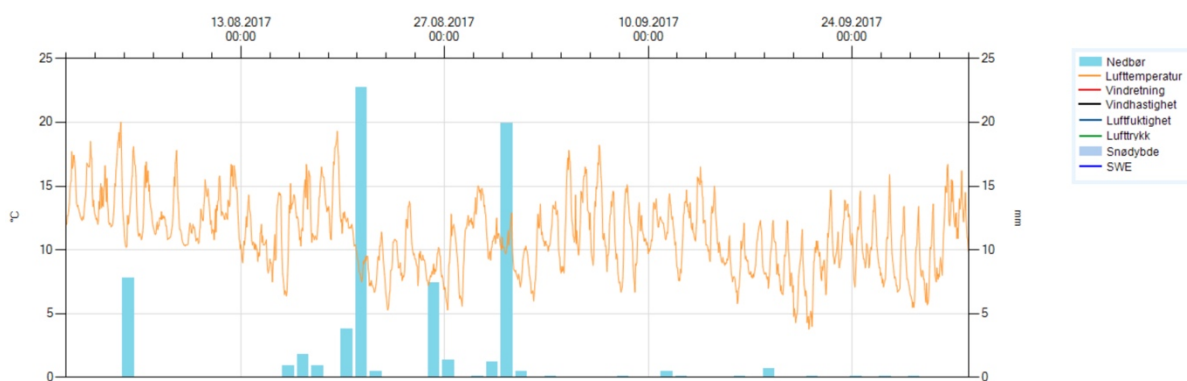
Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Koordinater	Funnsted
silkerødspore	<i>Entoloma sericellum</i>	LC	485381 7712201	Slåttemark 3
Bakkesøte	<i>Gentianella campestris</i>	NT	485379 7712004	Slåttemark 1
Gul vokssopp	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	LC	485380 7712207	Slåttemark 3
Brun engvokssopp	<i>Hygrocybe colemanniana</i>	VU	485344 7711977	Slåttemark 2 (belagt)
kjeglevokssopp	<i>Hygrocybe conica</i>	LC	485282 7712256	Slåttemark 4
			485388 7712195	Slåttemark 3
skifervokssopp	<i>Hygrocybe lacmus</i>	NT	485304 7711961	Slåttemark 2 (belagt)
			485291 7711969	Slåttemark 2
seig vokssopp	<i>Hygrocybe laeta</i>	LC	485036 7712465	Beite 1
engvokssopp	<i>Hygrocybe pratensis</i>	LC	485037 7712562	Beite 1
			485069 7712458	Beite 1
			485304 7711961	Slåttemark 2
			485269 7711923	Slåttemark 2
			485389 7712031	Slåttemark 1
honningvokssopp	<i>Hygrocybe reidii</i>	LC	485358 7712067	Beite 2
kritt vokssopp	<i>Hygrocybe virginea</i>	LC	485016 7712555	Beite 1
			485282 7712256	Slåttemark 4
			485344 7711977	Slåttemark 2
			485291 7711969	Slåttemark 2
			485269 7711923	Slåttemark 2

4 SKALLAN - RÅ I KVÆFJORD

4.1 Kartlagte områder

På forhånd var det beskrevet 3 verdifulle naturtypelokaliteter i UKL Skallan-Rå. Disse tre lokalitetene hadde førsteprioritet i kartleggingen. Dersom det var tid til det, skulle også øvrige områder innenfor UKL Skallan-Rå kartlegges. Det ble det ikke.

Kartleggingen ble gjennomført i 21. og 22. september 2017 i godt vær. Det var en tørr værperiode i forkant av kartleggingen med i månedsskiftet august-september hadde det kommet noe regn (se figur), slik at forholdene for fruktifisering av sopp burde ha vært ganske gode i den tiden.

Figur 20. Diagram som bl.a. viser nedbør (blå søyler - millimeter nedbør angitt på høyre side) på værstasjonen i Harstad i perioden august - september 2017. Kilde: seNorge.no.

Området ble kartlagt av Pål Alvereng den 21. og 22. september 2017. De tre "Naturbaseområdene" ble undersøkt, mens område d), "Eventuelt resterende områder i Skallan-Rå utvalgte kulturlandskap, nedenfor hovedvei og skog (ca. 2000 da)", ble for arbeidskrevende å undersøke innenfor den tiden som var til rådighet.

Det var nokså tørt i marka etter en tørr september. En periode med regn i august burde likevel ha gitt brukbare forhold for fruktifisering av sopp. Værforholdene under kartleggingen var gode.

Figur 21. Sporlogg fra Kvæfjord med naturtypelokalitetene fra Naturbase inntegnet. Loggen har ulik farge for de to ulike feltdagene. Kartgrunnlag: Norge i Bilder - Kartverket.

4.1.1 Område A - Rødhammaren

Området ble kartlagt i 2002 og beskrevet i Gaarder & Mikkelsen (2003) slik:

"Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende kulturlandskapområde ovenfor Borkenes/Gåra som preges av kontinuerlig beite. Natureng med einer. Går over i bratt skrent med berg og einer. Nokså tørre bakker. Området har potensiale for kravfulle og dels rødlistede beitemarkssopp, men ingen slike ble påvist under vår feltsesong (for tørt)."

Beitetrykket er åpenbart for svakt, og lokaliteten har i store deler grodd igjen med einer og lauvskog. Vestlige, nedre deler av lokaliteten har fortsatt noen små åpne arealer, og her ble beitemarkssoppene *engvokssopp* og *gul vokssopp* påvist.

Figur 22. Tidlig-sein gjengroingsfase. Tett med einer. Tydelig mye dårligere beitet enn andre områder i nærheten. Oppslag av bjørk og rogn. Bringebær.

Figur 23. Gul voksopp (til venstre) og et litt rufsete eksemplar av engvokssopp til høyre. Foto: Pål Alvereng

4.1.2 Område B - Langlibekken

Området ble kartlagt i 2002 og beskrevet i Gaarder & Mikkelsen (2003) slik:

"Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende kulturlandskapområde ovenfor Borkenes/Gåra som preges av kontinuerlig beite. Lokaliteten ligger ovenfor dyrka mark på en lysåpen bakke mellom plantefelt og lauvskog og i et område med relativt mye ferdsel. Antall arter og artssammensetningen indikerer gode vekstvilkår og relativt næringsrik jordbunn. Lokaliteten ser ut til å være truet av granplanting. Ingen spesielt sjeldne arter er påvist, men det er et potensiale for kravfulle beitemarkssopp."

15 år etter er norsk gran, og delvis også eier, blitt så dominerende at kvalitetene som ble beskrevet, er i ferd med å forsvinne. Arealene med lysåpen bakke er blitt vesentlig mindre på grunn skygge fra de om lag 15 år gamle trærne med norsk gran. Det ble ikke påvist beitemarkssopp på lokaliteten, men skogssoppen ble piggsopp ble påvist og forsterker inntrykket av at dette er på vei til å bli en mer triviell skogslokalitet.

Figur 24. Lokaliteten Langlibekken er i ferd med å vokse til med norsk gran. Noen få lysåpne felt er fortsatt igjen. Her er nok fortsatt noe beite, men beitetrykket er ikke sterkere enn at også eier brer om seg i lokaliteten. Foto: Pål Alvereng.

4.1.3 Område C - Skallan - Rødhammaren

Området ble kartlagt i 2002 og beskrevet i Gaarder & Mikkelsen (2003) slik:

"Lokaliteten er et større kulturlandskapsområde ovenfor Borkenes/Gåra med innslag av beitemark, både gjødsle og ugjødsle, i mosaikk med bjørkeskog, gjengroende engsamfunn, granplantefelt og enkelte kulturer. Karplanter som typisk kan finnes på ugjødslede beitemarker innenfor området, er ført inn i karplantebasen. Delområder (lok. 7 og 8) skiller seg positivt ut og har fått høyere verdi."

Dette er en stor lokalitet (4,4 km lang i luftlinje), og det er først og fremst i de ugjødsle, åpne beitemarkene, som stort sett er små (smale) og ligger like utenfor utmarksgjerdet, at potensialet for

beitemarkssopp er størst. På befaringen ble derfor disse arealene prioritert, spesielt i områdene mellom Råelva og Skallan. Nordvest for Råelva ble alle åpne arealer ovenfor utmarksgjerdet undersøkt.

Skog- og myrrealene i nordøst virket nokså uinteressante med hensyn på beitemarkssopp. Det meste av den dyrka marka som ligger i nedkant, er gjødsla og dermed også uinteressant med hensyn på arts mangfold. Den er imidlertid så pass variert og oppsplittet med rydningsrøyser, smale skog-/beitearealer og gamle driftsveier, at det kan tenkes at det finnes enkelte små lokaliteter med interessant artsvariasjon, også med beitemarkssopp. Noen innmarksbeiter som virket interessante, ble undersøkt, men de har åpenbart vært gjødslet, og ingen beitemarkssopp ble observert. Tiden til rådighet var for knapp til å gjennomgå hele lokaliteten grundig, men funnene i de mest interessante delene gir likevel en bra indikasjon på tilstanden.

Følgende beitemarkssopp ble påvist: Engvokssopp, gul vokssopp, honningvokssopp, kjeglevokssopp, mønjevokssopp, papegøyevokssopp, seig vokssopp, skarlagenvokssopp og skjør vokssopp.

Det ble ikke påvist noen rødlistede arter i undersøkelsesområdet. Påviste beitemarkssopp er likevel utvetydige indikatorer på ugjødslet naturbeitemark i langvarig hevd, og flere av dellokalitetene er da også meget pene beitemarker med nokså intensivt beitepreg.

Figur 25 Honningvokssopp (til venstre) og skarlagenvokssopp (til høyre). Foto: Pål Alvereng.

Figur 26 Papegøyevokssopp (til venstre) og seig vokssopp (til høyre). Foto: Pål Alvereng.

Figur 27 Skjør vokssopp (til venstre) og engvokssopp (til høyre). Foto: Pål Alvereng.

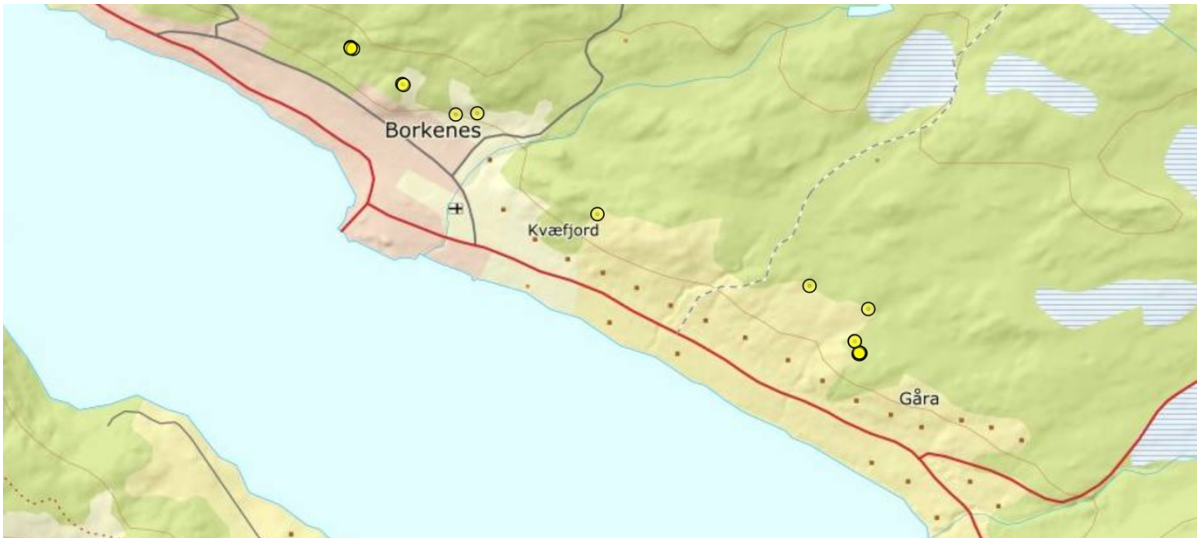
4.2 Artsliste - beitemarkssopp

Oppdraget var rettet spesifikt mot kartlegging av beitemarkssopp. Tiden som vi hadde til rådighet tillot da heller ikke noen generell artskartlegging i området. Tabellen nedenfor viser de ulike artene beitemarkssopp som ble kartlagt i Kvæfjord. Det ble ikke funnet rødlistede arter under befaringen.

Tabell 3. Oversikt over de ulike artene av beitemarkssopp som ble påvist. Koordinater er oppgitt i UTM W33. Områdene som bærer andre navn enn de tre forhåndsdefinerte kartleggingsområdene (a, b og c) ligger alle innenfor område c - Skallan-Rødhammaren.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Status	Koordinater	Funnsted
gul vokssopp	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	LC	547186 7630344 547186 7630344	A - Rødhammaren C - Trollvasshågen S (belegg)
engvokssopp	<i>Hygrocybe pratensis</i>	LC	547868 7630005 547199 7630335 549931 7628770	A- Rødhammaren C -Trollvasshågen S C - Skallan-Rødhammaren
mønjevokssopp	<i>Hygrocybe coccinea</i>	LC	547198 7630322	Trollvasshågen S
skarlagenvokssopp	<i>Hygrocybe punicea</i>	LC	547753 7629996 549658 7629120	A - Rødhammaren C - Skallan-Rødhammaren
kjeglevokssopp	<i>Hygrocybe conica</i>	LC	547465 7630153 548519 7629480 549937 7628767	C - Lasken N C - Skallan-Rødhammaren C - Skallan-Rødhammaren
honningvokssopp	<i>Hygrocybe reidii</i>	LC	547472 7630148 549933 7628762	C - Lasken N C - Skallan-Rødhammaren
papegøyevokssopp	<i>Hygrocybe psittacina</i>	LC	547163 7630334 549927 7628763	C - Trollvasshågen S C - Skallan-Rødhammaren
seig vokssopp	<i>Hygrocybe laeta</i>	LC	549904 7628830	C - Skallan-Rødhammaren
skjør vokssopp	<i>Hygrocybe ceracea</i>	LC	549931 7628770 549906 7628829 549974 7629003	C- Skallan-Rødhammaren

Funnene er lagt inn i Artsobservasjoner. Figur 28. Oversiktskart fra Artsobservasjoner.no som viser funnene fra Kvæfjord. Bak noen av de gule markeringene ligger det flere funn.

Figur 28. Oversiktskart fra Artsobservasjoner.no som viser funnene fra Kvæfjord. Bak noen av de gule markeringene ligger det flere funn.

4.3 Omtale av enkelte funnsteder

Funnene er fordelt på 7 ulike funnsteder. Noen av dem omtales i kapitlene nedenfor.

4.3.1 Trollvasshågen S

Figur 29. Bilde fra lokaliteten, tatt mot sør. Foto: Pål Alvereng

Trollvasshåhen S ligger helt nordvest i område C - Skallan- Rødhammaren og er en relativt liten lokalitet som til en viss grad preges av gjengroing med einer. Mellom eineren er det likevel godt nedbeitet, og det ble påvist flere beitemarkssopp her. Beitemarkstrykket er ut til å være så pass godt at det bremser gjengroingen i stor grad. Lokaliteten kan, og bør, forbedres ved at mest mulig av eineren klippes ned og fjernes. Det vil både gi bedre beite for dyrene og tilbakestille gjengroingsprosessen.

Følgende beitemarkssopp ble funnet her: Gul vokssopp, engvokssopp, mønjevokssopp og papegøjevokssopp.

4.3.2 Lasken N

Dette er en liten lokalitet innenfor område C - Skallan-Rødhammarene som ligger i overkant av ei brakklagt gammel eng. På et lite areal her ble beitemarkssoppene kjeglevokssopp og honningvokssopp påvist under kartleggingen.

Figur 30. Brakklagt tidligere gjødslet eng ovenfor Lasken. På et lite område i høyre billedkant ble det funnet kjeglevokssopp og honningvokssopp. Foto: Pål Alvereng.

4.3.3 Rødhammaren

Lokaliteten er beskrevet fra før. Beitemarkssoppene gul vokssopp og engvokssopp ble funnet i nedkant i vest, utenfor lokalitetsgrensen som er inntegnet i Naturbase. Grensene foreslås justert.

Figur 31. Til venstre: I de østre delene av lokaliteten er det grodd til med så mye einer og bringebærkratt at det er uframkommelig. Til høyre: Det er noe åpnere rett under det bratteste berget. Her er da også beitemarkstrykket ganske bra innimellom eineren. Foto: Pål Alvereng

4.3.4 Strandhågen S

Dette området ligger innenfor område C - Skallan-Rødhammaren. Området har det største sammenhengende arealet med godt nedbeitet naturbeitemark. Det var imidlertid litt påfallende at det ble gjort relativt få artsfunn her, og det kan tenkes at det tidligere har vært gjødslet i alle fall i deler av dette området. Her står fortsatt flere sommerfjøs mellom innmark og utmark. Det ble funnet papegøyvokssopp, skarlagenvokssopp, skjør vokssopp og engvokssopp her.

Figur 32. Godt nedbeitede bakker nær sommerfjøsene nedenfor Strandhågen. Dette er en stor og fin lokalitet og det største sammenhengende arealet med naturbeitemark i god hevd innenfor lokaliteten. Deler av området kan ha vært gjødslet for en tid tilbake, men med så sterk nedbeiting som her, kan det ikke fastslås sikkert uten lokalkunnskap. Hvis så er tilfelle, forklarer det muligens hvorfor det ikke ble funnet enda flere arter av beitemarkssopp. Det var ganske mange fruktlegemer å se under befaringen, men ikke så stor artsvariasjon. Det er noe einer på de tørre bakkene i overkant, men arealene er likevel godt nedbeitet.

4.3.5 Steinkrysshågen

Dette området ligger innenfor område C - Skallan-Rødhammaren. Langs stien på oversiden av utmarksgjerdet er det godt nedbeitede engarealer som virker ugjødslet. Her ble det påvist artene paengvokssopp, seig vokssopp, honningvokssopp, papegøyevokssopp, kjeglevokssopp og skjør vokssopp påvist. Dette var den delen av undersøkelsesområdet i Kvæfjord hvor det var flest ulike arter beitemarkssopp under kartleggingen i 2017. Delvis er det også her begynnende gjengroing med einer, men ikke mer enn at det nokså enkelt kan klippes ned og fjernes uten alt for mye arbeid.

Figur 33. Fin beitemark med bra beitetrykk på oversiden av steingjerdet ved Steinkrysshågen. Her og bak høydedraget på bildet (inn mot et tverrgjerde), ble beitemarkssoppene kjeglevokssopp, skjør vokssopp, seig vokssopp og engvokssopp funnet.

4.4 Oppdaterte naturtypebeskrivelser

4.4.1 Oversikt

Det var registrert 3 naturtypelokaliteter fra før i området. Etter befaringen anbefales det at verdien på to av dem settes ned fra viktig (B) til lokalt viktig (C). Det gjelder Rødhammaren og Langlibekken. Rødhammaren har for en stor del et markant preg av gjengroing.

Lokaliteten Langlibekken er tilplantet med gran som nå er om lag 15 år gammel. Der ble det ikke påvist beitemarkssopp under denne kartleggingen. Det kan kanskje også forsvares å sette denne lokaliteten til uten verdi, men under noe tvil anbefales det foreløpig kun å justere ned verdien til lokalt viktig (C).

Det foreslås også grensejustering på disse to lokalitetene.

Tabell 2. Naturtypelokaliteter i UKL-Skallan-Rå.

Loknr	Navn	Naturbase-ID	Naturtype	Opprinnelig verdi	Justert verdi
1	Rødhammaren	BN00015900	Naturbeitemark	B	C
2	Langlibekken	BN00015899	Naturbeitemark	B	C
3	Skallan - Rødhammaren	BN00015928	Naturbeitemark	C	C

De enkelte lokalitetene beskrives nedenfor.

4.4.2 Rødhammaren

Figur 34. Til venstre: Ny avgrensning av lokaliteten. Til høyre: Midtre og bratteste del av lokaliteten "Rødhammaren". Fortsatt foregår det beite mellom eineren, men store deler av området er i ferd med å gro igjen. Foto: Pål Alvereng.

Posisjon:	UTM 33W 547837 7630019
Naturtype(r):	Naturbeitemark
Utforming(er):	Rik beiteeng
Verdi:	C
Mulige trusler:	Gjengroing
Undersøkt/kilder:	Eget feltarbeid
Siste feltsjekk:	21.09.2017

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen ble første gang utarbeidet i 27.02.2002 av Pål Mikkelsen, basert på egne undersøkelser sammen med Geir Gaarder, i forbindelse med kartlegging av naturmangfold i Kvæfjord kommune. Revidert beskrivelse er utarbeidet av Pål Alvereng i Miljøfaglig Utredning AS på grunnlag av eget feltarbeid 21.09.2017 i forbindelse med beitemarksoppkartlegging i utvalgte kulturlandskap på oppdrag fra Fylkesmannen i Troms. Rødlistestatus baserer seg på Norsk rødliste for arter (Henriksen mfl., 2015) og svartelistestatus er etter Fremmede arter i Norge – med norsk svarliste 2012 (Gederaas mfl., 2012). Inndeling og verdsetting følger reviderte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ovenfor Borkenes sentrum i en nokså bratt skråning mot sørvest. Bergarten i området er amfibolitt, en mørk bergart som forvitrer nokså lett og gir godt grunnlag for plantevekst. På grunn av gjengroing i øst og funn av beitemarkssopp sørvest for opprinnelig lokalitet, endres grensene ved å ta inn et område i vest og innskrenke lokaliteten i øst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en naturbeitemark. De øvre delene er nokså tørkeutsatte med et intermediert til rikt preg, og kan best karakteriseres med delnaturtypen rik beitetørreng. I de nedre delene flater det ut og jorddybden er større og holder bedre på fuktighet. Artsvariasjonen er mindre her, og delnaturen blir fattig beiteeng (MD 2015). Etter NiN2.1 er grunntypen "T32-7 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg".

Artsmangfold: Totalt 20 arter ble påvist i 2002: Harerug, bergskrinneblom, lodnerublom, snøsilde, fjellmarikåpe, sølvmore, flekkmore, tepperot, bustnype, tiriltunge, engfiol, jonsokkoll, legeveronika, gjeldkarve, blåklokke, hvitmaure, vill-løk, engfrytle, aksfrytle, bråtestarr. Under feltarbeidet i 2017 ble beitemarkssoppene gul vokssopp og engvokssopp påvist i nedre vestre del.

Bruk, tilstand og påvirkning: De østre og øvre delene er under gjengroing, i hovedsak i stadiet begynnende gjengroing. Einer- og bringebærkratt er stedvis nokså tette, men i de nedre og til dels

vestre delene av lokaliteten er det fortsatt lysåpne arealer innimellom eineren, stedvis med løsmasser av forvitret berg. Beitetrykket ser ut til å være ganske godt. Gjengroingstilstanden vurderes til "tidlig gjenvekstsuksjonsfase" (7RA-SJ3), og hevdintensiteten vurderes å være "svært ekstensivt hevdpreg" (HI-b).

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende kulturlandskapsområde ovenfor Borkenes/Gåra som delvis preges av kontinuerlig beite.

Begrunnelse for verdisetting: Lokaliteten har ingen registrerte rødlistearter og får lav vekt for det, men det settes middels vekt på artsmangfold (20 kjennetegnende arter eller mer). Lokaliteten er om lag 9,8 daa stor og får derfor høy vekt på størrelse (over 2 daa). Området preges av begynnende gjengroing og får derfor lav vekt på tilstand. Til sammen får området verdi C (lokalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: For å best ta vare på naturverdiene i lokaliteten bør beitingen fortsette minst på dagens nivå. I tillegg bør einer og annet kratt klippes ned og fjernes fra lokaliteten. Det vil åpne opp større beiteflater og gi bedre vilkår for karplanter og beitemarkssopp.

4.4.3 Langlibekken

Figur 35. Til venstre: Ny avgrensning av lokaliteten. Til høyre: Om lang 15 år gamle trær av norsk gran begynner å sette kraftig preg på lokaliteten. Trærne vil komme til å skygge mer og mer, og kvalitetene vil forringes. Foto: Pål Alvereng.

Posisjon:	UTM 33W 548196 7630035
Naturtype(r):	Naturbeitemark
Utforming(er):	Rik beiteeng
Verdi:	C
Mulige trusler:	Tilplanting med gran
Undersøkt/kilder:	Eget feltarbeid
Siste feltsjekk:	27.09.2017

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen ble første gang utarbeidet i 27.02.2002 av Pål Mikkelsen, basert på egne undersøkelser sammen med Geir Gaarder, i forbindelse med kartlegging av naturmangfold i Kvæfjord kommune. Revidert beskrivelse er utarbeidet av Pål Alvereng i Miljøfaglig Utredning AS på grunnlag av eget feltarbeid 21.09.2017 i forbindelse med beitemarkssoppkartlegging i utvalgte kulturlandskap på oppdrag fra Fylkesmannen i Troms. Rødlistestatus baserer seg på Norsk rødliste for arter (Henriksen mfl., 2015) og svartelistestatus er etter Fremmede arter i Norge – med norsk svarliste 2012 (Gederaas mfl., 2012). Inndeling og verdsettning følger reviderte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ovenfor dyrka mark, vest for Toppeneveien i en bakke mellom plantefelt og lauvskog og i et område med relativt mye ferdsel. Bergarten i området er amfibolitt, en mørk bergart som forvitrer nokså lett og gir godt grunnlag for plantevekst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en naturbeitemark og delnaturtypen er rik beitetørreng (MD 2015). Etter NiN2.1 er grunntypen "T32-7 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg".

Artsmangfold: Totalt 18 kjennetegnende karplantearter ble påvist i 2002: Dvergjamne, marinøkkel, harerug, fjellmarikåpe, flekkmure, tepperot, engfiol, jonsokkoll, småengkall, legeveronika, blåklokke, kattedot, hvitmaure, engfrytle, kornstarr, bråtestarr, gulaks og finnskjegg. Det ble ikke funnet beitemarkssopp på lokaliteten under kartleggingen i 2017.

Bruk, tilstand og påvirkning: Beitetrykket er ser ut til å være moderat. Granplantene er nå om lag 15 år gamle og skygger mer og mer på bakkenivå. Bærløng fått en større utbredelse i lokaliteten, og noe einer har også etablert seg. Gjengroingstilstanden vurderes til "tidlig gjenvekstsuksessjonsfase" (7RA-SJ3), og hevdintensiteten vurderes å være "svært ekstensivt hevdpreg" (HI-b).

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger innenfor et større sammenhengende kulturlandskapsområde ovenfor Borkenes/Gåra som delvis preges av kontinuerlig beite.

Begrunnelse for verdisetting: Lokaliteten har ingen registrerte rødlistearter og får lav vekt for det. Karplantefloraen ble ikke registrert under feltarbeidet i 2017 og det ble ikke funnet beitemarkssopp, men arts mangfold settes til lav vekt basert på tidligere registreringer (under 20 kjennetegnende arter). Lokaliteten er om lag 3,7 daa stor og får derfor høy vekt på størrelse (over 2 daa). Området preges av tilplanting med norsk gran, og de om lag 15 år gamle trærne er i ferd med å stenge for lystilgang på bakken. Lokaliteten får derfor lav vekt på tilstand. Til sammen får området verdi C (lokalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: Dersom ikke grantrærne fjernes vil det etter hvert føre til at arter typiske for lysåpne naturbeitemarker vil bli konkurrert ut. For å best ta vare på naturverdiene i lokaliteten bør beitingen fortsette minst på dagens nivå og grantrærne bør felles og fjernes.

4.4.4 Skallan – Rødhammaren

Figur 36. Området omkring "Klemma", sørøst i lokaliteten sett mot sør. Her er det mange smale teiger avdelt av gamle steingjerder. Innmarkene her ser ut til alle å være gjødslet, og det ble ikke funnet beitemarkssopp på noen av dem. Like på utsiden av utmarksgjerdene, ofte gamle steingjerder det også, var det enkelte steder gode forhold for beitemarkssopp. Foto: Pål Alvereng.

Posisjon:	UTM 33W 548837 7629407
Naturtype(r):	Naturbeitemark
Utforming(er):	Fattig beiteeng
Verdi:	C
Mulige trusler:	Gjengroing og tilplanting med gran
Undersøkt/kilder:	Eget feltarbeid
Siste feltsjekk:	22.09.2017

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen ble første gang utarbeidet i 27.02.2002 av Pål Mikkelsen, basert på egne undersøkelser sammen med Geir Gaarder, i forbindelse med kartlegging av naturmangfold i Kvæfjord kommune. Revidert beskrivelse er utarbeidet av Pål Alvereng i Miljøfaglig Utredning AS på grunnlag av eget feltarbeid 21.-22.09.2017 i forbindelse med beitemarkssoppkartlegging i utvalgte kulturlandskap på oppdrag fra Fylkesmannen i Troms. Lokaliteten er stor, og kartleggingen av beitemarkssopp i 2017 ga ikke grunnlag for en detaljert beskrivelse av denne lokaliteten. Beskrivelsen og avgrensningen fra 2002 er derfor stort sett beholdt men tilpasset nye krav, og det er lagt inn flere artsfunn. Lokaliteten bør splittes opp i flere mer homogene, enhetlige naturtypelokaliteter, i det minste slik at de blir avgrenset basert på hovedtypene i NiN-systemet.

Rødlistestatus baserer seg på Norsk rødliste for arter (Henriksen mfl., 2015), svartelistestatus er etter Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012 (Gederaas mfl., 2012). Inndeling og verdsetting følger reviderte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i hovedsak ovenfor innmarkene på strekningen Borkenes – Indre Gåra. Bergartene varierer mellom granitt (sør for Råelva), amfibolitt i de rikeste partiene (omkring Råelva), og syenitt i de nordligste områdene av lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten inneholder flere ulike naturtyper, men verdien er satt med hovedvekt på innslagene av ugjødslet naturbeitemark. De ulike forekomstene av naturbeitemark er i mosaikk med bjørkeskog, myr, granplantefelt og gjødslet, sterkt endret mark. Karplantefloraen i naturbeitemarkene er ikke spesielt artsrik og delnaturtypen settes derfor til fattig beiteeng etter faktaark fra 2014. Etter NiN2.1 er grunntypen "T32-7 svakt kalkrik eng med klart hevdpreg" stort sett treffende for naturbeitemarkene i lokaliteten.

Artsmangfold: Totalt 9 kjennetegnende karplantearter for naturbeitemark ble påvist i 2002: Harerug, fjellmarikåpe, tepperot, tiriltunge, blåklokke, engfrytle, bråtestarr, gulaks og finnskjegg. Under kartleggingen i 2017 ble følgende 9 arter av beitemarkssopp (det vil si kjennetegnende sopparter for naturbeitemark) påvist innenfor lokaliteten: Gul vokssopp, engvokssopp, mønjevokssopp, skarlagenvokssopp, kjeglevokssopp, honningvokssopp, papegøyevokssopp, seig vokssopp og skjør vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det foregår sauebeite med norsk hvit sau i utmarksdelen av hele lokaliteten. Stort sett er beitetrykket godt på de åpne engarealene, men det er også en god del einer mange steder der hvor det forøvrig er lysåpent. Det går stier gjennom lokaliteten, blant annet kulturstien "Skallan-Rå" som er merket, samt et par mindre kraftlinjer. Fra Borkenes sentrum går en gruslagt bilvei ("Toppeneveien") tvers over lokaliteten, og omkring denne er det en god del ferdseil. Lokaliteten preges likevel ikke av slitasje. Innmarksarealene innenfor lokaliteten er gjødslet (sterkt endret mark), men dette ser virker ikke å være tilfelle i naturbeitemarkene, med et visst forbehold for arealene ved sommerfjøsene sør for Strandhågen. Gjengroingstilstanden vurderes etter NiN-systemet til "tidlig gjenvokstsuksessjonsfase" (7RA-SJ3), og hevdintensiteten vurderes å være "svært ekstensivt hevdpreg" (HI-b).

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten utgjør et større sammenhengende kulturlandskapområde ovenfor Borkenes/Gåra med lang historisk kontinuitet.

Begrunnelse for verdisetting: Lokaliteten har ingen registrerte rødlistearter og får lav vekt for det. Karplantefloraen ble ikke registrert under feltarbeidet i 2017, men settes til lav vekt basert på tidligere registreringer og registreringene i 2017 av kjennetegnende sopparter (under 20 kjennetegnende arter). Lokaliteten er totalt om lag 1975 daa stor, og naturbeitemarkene er til sammen godt over 2 daa. Derfor oppnås høy vekt på størrelse (over 2 daa). Lokaliteten får lav vekt på tilstand og middels vekt for påvirkning. Til sammen får området verdi C (lokalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: Å beholde beitetrykket i lokaliteten vil være gunstig for å bevare naturverdiene. Gjødsling av naturbeitemarkene bør unngås da det raskt vil kunne forringe naturkvalitetene. Også granplanting i naturbeitemarkene bør unngås. Ferdseil (på dagens nivå) og vedlikehold av kulturstien vil neppe påvirke naturmangfoldet vesentlig. Rydding av einerkratt vil flere steder kunne utvide beitegrunnlaget for dyrene, motvirke gjengroing og virke positivt for arts mangfoldet.

5 KILDER

5.1 Skriftlige kilder

Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Bendiksen, E., Jordal, J. B., Svalheim, E. J., Vandvik, V., Velle, L. G., & Øien, D.-I. 2016. Dokumentasjon av NiN versjon 2.1 tilrettelagt for praktisk naturkartlegging i målestokk 1:5000. Natur i Norge, Artikkel 8 (versjon 2.1.0). 303 s. Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.

Gaarder, G. & Mikkelsen, P. 2003. Biologisk mangfold i Kvæfjord kommune. Kartlegging av naturtyper og oppgradering av viltkart. Miljøfaglig Utredning rapport 2003:26

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Henriksen, S., & Hilmo, O. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Gaarder, G. 2010. Biologisk mangfold i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. *Miljøfaglig Utredning rapport 2010:25. 38 s. + vedlegg.*

Sommersel, G.-A. 2012a. Skjøtselplan for Skardalen 01, slåttemark. Kåfjord kommune, Troms fylke. *Ecofact rapport 235, 16 s.*

Sommersel, G.-A. 2012b. Skjøtselplan for Skardalen 02, slåttemark. Kåfjord kommune, Troms fylke. *Ecofact rapport 236, 11 s.*

Sommersel, G.-A. 2012c. Skjøtselplan for Skardalen 03, slåttemark. Kåfjord kommune, Troms fylke. *Ecofact rapport 237, 12 s.*

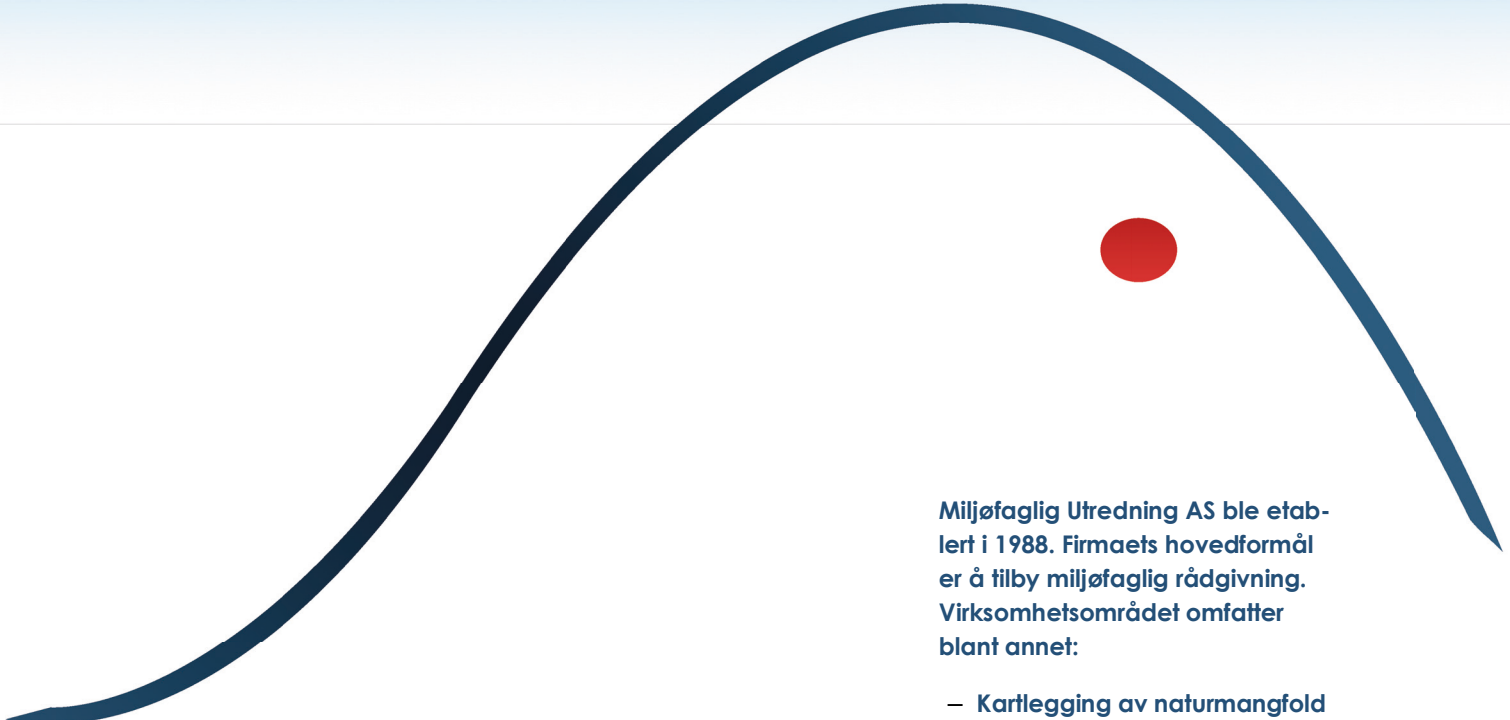
Sommersel, G.-A. 2012d. Skjøtselplan for Skardalen 04, slåttemark. Kåfjord kommune, Troms fylke. *Ecofact rapport 238, 15 s.*

Sommersel, G.-A. 2012e. Skjøtselplan for Skardalen 05, slåttemark. Kåfjord kommune, Troms fylke. *Ecofact rapport 239, 14 s.*

5.2 Databaser på Internett

Artsdatabanken 2018. Artskart. www.artsdatabanken.no

Miljødirektoratet 2018. Naturbase. www.naturbase.no

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaets hovedformål er å tilby miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging av naturmangfold
- Konsekvensanalyser for ulike tema, blant annet: Naturmangfold, friluftsliv, reiseliv og landbruk
- Utarbeiding av forvaltningsplaner for verneområder
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Foredragsvirksomhet

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984 494 068 MVA